

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrski.lt

2017-05-12 Nr. 4D-2017/2-136/3A-1402

[Redacted]
Marijampolė

Marijampolės savivaldybės administracijai

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Siunčiame Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus pažymą Nr. 4D-2017/2-136.

PRIDEDAMA. 25 puslapiai.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys

Originalas paštu nebus siunčiamas

Audronė Juškytė, tel. 8 706 65155, el. p. audrone.juskyte@lrski.lt
(pareiškėjus skundo klausimais konsultuoja antradieniais 9–11 val. ir ketvirtadieniais 8–10 val.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL [REDAKTUOTA] SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2017-05-11 Nr. 4D-2017/2-136
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2017-02-02 gavo [REDAKTUOTA] (toliau vadinama – Pareiškėja) skundą, taip pat adresuotą ir Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, dėl Marijampolės savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), sprendžiant klausimus, susijusius su socialinių paslaugų Pareiškėjai teikimu, ir nagrinėjant Pareiškėjos prašymus dėl specialiųjų poreikių lygio nustatymo bei neįgaliojo pažymėjimo išdavimo bei teikiant atsakymus.

2. Pareiškėja skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „Buvusi Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos Marijampolės NSEK man pakartotinai nuo 2003-02-03 nustatė antrą invalidumo grupę (invalidumo pažymėjimas serija VMSE-10 Nr. 202234). Keičiantis teisės aktuose sąvokomis dabar antra invalidumo grupė prilyginama 35 proc. darbingumo lygiui“ (šių ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Marijampolės skyrius (toliau - Sodra) nuo invalidumo nustatymo dienos man mokėjo invalidumo pensiją.“

2.3. „Kai 2007 m. kovo mėn. įgijau teisę gauti senatvės pensiją, aš pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 5 str. nuostatas pasirinkau invalidumo pensiją. Invalidumo pensijos mokėjimas nustatytas neterminuotai (2009-01-01 sprendimas Nr. 53-0426).“

2.4. „Sodroje man buvo paaiškinta, kad aš privalau kreiptis į [Savivaldybės administraciją] dėl specialiųjų poreikių lygio nustatymo ir Neįgaliojo pažymėjimo išdavimo. Pagal mano pateiktus dokumentus [Savivaldybės administracija] 2007-06-01 sprendimu Nr. SL-3825, 2010-05-05 sprendimu Nr. SL-4758 nustatė didelių specialiųjų poreikių lygį ir abu kartus terminuotam laikui išdavė Neįgaliojo pažymėjimus. Kadangi antras Neįgaliojo pažymėjimas (NP Nr. 005081) galiojo iki 2013-04-19, aš vėl 2014-10-16 kreipiausi į [Savivaldybės administraciją] dėl specialiųjų poreikių nustatymo tikslu gauti Neįgaliojo pažymėjimą.“

2.5. „[Savivaldybės administracija] 2014-10-31 raštu Nr.SA-(0708(20.40) atsakė, kad Socialinių paslaugų skyrius neturi teisinio pagrindo nustatyti specialiųjų poreikio lygio bei išduoti Neįgaliojo pažymėjimo, kadangi man Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos Marijampolės teritorinis skyrius (toliau - teritorinis skyrius) specialiųjų poreikių nenustatė.“

2.6. „Pakartotinai dar 2016-11-16 ir 2016-12-15 kreipiausi į [Savivaldybės administraciją], gaudama [...] analogiškus atsakymus (2016-11-17 raštas Nr. SA-11464/4.1; 2017-01-02 raštas Nr. SA-18/4.1). Gautų atsakymų turiniuose man taip ir nebuvo paaiškinta, kodėl aš privalau kreiptis į teritorinį skyrių. Minėta institucija jau 2003 m. vasario mėn. man buvo nustačiusi antrą invalidumo grupę (35 proc. darbingumo lygis), o Sodra šiuo pagrindu paskyrė neterminuotai invalidumo pensiją.“

2.7. „Specialiųjų poreikių nustatymą reglamentuoja Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygų taisyklės, [...] (toliau - Taisyklės). Pagal kompetenciją asmens specialiuosius poreikius, vadovaudamasi įstatymais ir kitais teisės aktais nustato ne tik Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (8.1.p), bet ir savivaldybės (8.6.p). [...]“

2.8. „Taisyklių VII skyrius nustato atskirų specialiųjų poreikių lygio nustatymo atvejus. Šio skyriaus 23.3 punkte nurodoma, kad specialiųjų pagalbos priemonių apimtis nevertinama (2 ir 3 priedai nepildomi ir komisijai svarstyti neteikiami), kai asmeniui buvo nustatytas darbingumo lygis iki senatvės pensijos amžiaus (man nustatyta antra invalidumo grupė prilyginama 35 proc. darbingumo lygiui). Kadangi man specialieji poreikiai buvo nustatyti terminuotai, todėl pagal Taisyklių 23.3 punkto prasmę turi būti man nustatomas neterminuotas specialiųjų poreikių lygis, remiantis pirminiais dokumentais, nes, būtent, invalidumo grupė (invalidumo lygis) man buvo suteikta nesuėjus pensijiniam amžiui. [...]“

2.9. „[...] Taisyklių VII skyriuje neaparta, kokiomis sąlygomis ir kompetencija Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba, kai asmeniui buvo nustatytas darbingumo lygis (anksčiau invalidumo grupė) iki senatvės pensijos amžiaus suėjimo, privalo pateikti savivaldybei dar papildomai dokumentus dėl specialiųjų poreikių lygio nustatymo. Būtent, tokia kompetencija šiame taisyklių VII skyriuje suteikta administracijos direktoriui ar jo įgaliotam specialistui. [...]“

2.10. „Nesuprantu [Savivaldybės administracijos] biurokratinio ir formalaus požiūrio į mano teisėtus prašymus ir neteisėto jų vilkinimo priimant atitinkamus sprendimus. [...]“

3. Pareiškėja Seimo kontrolieriaus prašo: „[...] ištirti mano skundą dėl mano teisių ir teisėtų interesų pažeidimo“.

4. Kartu su skundu, be kita ko, pateikta:

4.1. **Savivaldybės administracijos 2007-06-01 sprendimas „Dėl asmens specialiųjų poreikių lygio nustatymo ir tenkinimo“ Nr. SL-3825 (kopija), kuriame nurodyta:**

„Vadovaujantis Specialiosios pagalbos priemonių, kuriomis tenkinami specialieji poreikiai ir jų nustatymo lygis 2007 m. gegužės 4 d. aprašu Nr. 200, [Pareiškėjai] [...] nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis nuo 2007-05-04 iki 2010-05-04. [...]“

4.2. **Savivaldybės administracijos 2010-05-05 sprendimas „Dėl specialiųjų poreikių lygio nustatymo“ Nr. SL-4758 (kopija), kuriame nurodyta:**

„Vadovaujantis Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygomis bei taisyklėmis, [...], atsižvelgiant į Specialiųjų poreikių lygio ir socialinių paslaugų poreikio nustatymo komisijos 2010-05-05 posėdžio protokolą Nr. K-150, [Pareiškėjai] [...] nustatomas didelių specialiųjų poreikių lygis nuo 2010-04-19 iki 2013-04-19. [...]“

4.3. **Savivaldybės administracijos 2014-10-31 raštas Nr. SA-10708(20.40) (kopija), kuriame nurodyta:**

4.3.1. „Vadovaujantis Neįgaliojo pažymėjimo išdavimo ir keitimo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. A1-333, 9 p. „Pažymėjimas išduodamas asmeniui [...], kuriam nustatytas specialiųjų poreikių lygis, pateikus savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriui 3x4 cm dydžio nuotrauką“.

4.3.2. „Vadovaujantis Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygų bei taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. A1-316, IV d. 8 p. specialiuosius poreikius pagal kompetenciją, vadovaudamasi įstatymais ir kitais teisės aktais, nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.“

4.3.3. „Kadangi Jums Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos Marijampolės teritorinis skyrius specialiųjų poreikių nenustatė, [Savivaldybės administracijos] Socialinių reikalų departamento Socialinių paslaugų skyrius neturi teisinio pagrindo nustatyti specialiųjų poreikių lygio bei išduoti neįgaliojo pažymėjimo.“

4.4. **Savivaldybės administracijos 2016-11-17 raštas Nr. SA-11464(4.1) (kopija), kuriame nurodyta:**

4.4.1. „Vadovaujantis Neįgaliojo pažymėjimo išdavimo ir keitimo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. A1-333, 9 p. „Pažymėjimas išduodamas asmeniui [...], kuriam nustatytas specialiųjų poreikių lygis, pateikus savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriui 3x4 cm dydžio nuotrauką“.

4.4.2. „Vadovaujantis Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygų bei taisyklių, [...], IV d. 8.6.2 p. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta Marijampolės savivaldybės gyventojų specialiųjų poreikių nustatymo komisija, vadovaudamasi kitų sričių specialistų (Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, sveikatos priežiūros įstaigos, medicininės ir profesinės reabilitacijos centro) išvadamis, nustato specialiųjų poreikių lygį (nedidelių, vidutinių ar didelių) ir išduoda neįgaliojo pažymėjimą.“

4.4.3. „Antros grupės invalidumas Jums buvo nustatytas iki pensinio amžiaus. Nuo 2007-05-04 iki 2010-05-04 ir nuo 2010-04-19 iki 2013-04-19 pagal tuo metu galiojančius teisės aktus Šeimos medicinos klinika Jums buvo nustačiusi Specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį, kuriuo vadovaujantis Marijampolės savivaldybės gyventojų specialiųjų poreikių nustatymo komisija nustatė specialiųjų poreikių lygį ir šiam laikotarpiui Jums išdavė Neįgaliojo pažymėjimą.“

4.4.4. „Kadangi pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos Marijampolės teritorinis skyrius Jums nenustatė specialiųjų poreikių, [Savivaldybės administracija] neturi teisinio pagrindo nustatyti specialiųjų poreikių lygį bei išduoti neįgaliojo pažymėjimą.“

4.5. **Pareiškėjos 2016-12-15 prašymas „Dėl specialiųjų poreikių lygio nustatymo ir neįgaliojo pažymėjimo“ (kopija), kuriame nurodyta:**

„Prašau [Savivaldybės administracijos] direktoriaus ar jo įgalioto [Savivaldybės] specialisto man nustatyti [specialiųjų poreikių lygį] ir [išduoti] neįgaliojo pažymėjimą. Komisijoje dalyvautų tarybos narys gyd. G. Akelaitis ir aš [redacted] [...]“

4.6. **Savivaldybės administracijos 2017-01-02 raštas Nr. SA-18(4.1) (kopija), kuriame nurodyta:**

„[...] pakartotinai informuojame, kad Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos Marijampolės teritoriniam skyriui nenustačius Jums specialiųjų poreikių, [Savivaldybės administracija] neturi teisinio pagrindo nustatyti specialiųjų poreikių lygį bei išduoti neįgaliojo pažymėjimą.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierius dėl Pareiškėjos skunde nurodytų aplinkybių kreipėsi į ***Savivaldybės administraciją, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – ir Tarnyba), Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją (toliau vadinama – ir Ministerija) ir į Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – ir Fondo valdyba).***

6. Iš Savivaldybės administracijos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

6.1. „[...] Specialiųjų poreikių lygis nustatomas vadovaujantis Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygomis bei taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. AI-316 (toliau tekste - Taisyklės).“

6.2. „Senatvės pensijos amžių sulaukusiems asmenims specialiųjų poreikių lygis nustatomas vadovaujantis Taisyklių 13 ir 23 punktais: „13. Senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims (toliau vadinama - asmenys) nustatomas specialiųjų poreikių lygis, atsižvelgiant į jiems nustatytus specialiuosius poreikius. 23. Specialiųjų pagalbos priemonių apimtis nevertinama (2 ir 3 priedai nepildomi ir komisijai svarstyti neteikiami) šiais atvejais: 23.1. kai senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui yra nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis; 23.2. kai asmuo pateikia asmens sveikatos įstaigos jį gydančio gydytojo pažymą (Formą Nr. 027/a), kad jam gydyti nuolat reikalinga dializė; 23.3. kai asmeniui buvo nustatytas darbingumo lygis iki senatvės pensijos amžiaus. Asmeniui, kuriam iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas darbingumo lygis (išskyrus specialiuosius poreikius), nustatomas neterminuotas specialiųjų poreikių lygis remiantis jo pateikta darbingumo lygio pažyma ar pateiktu neįgaliojo pažymėjimu.“

6.3. „Specialiųjų poreikių lygį nustato Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta Marijampolės savivaldybės gyventojų specialiųjų poreikių nustatymo komisija, vadovaujantis kitų sričių specialistų (Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, sveikatos priežiūros įstaigos, medicininės ir profesinės reabilitacijos centro) išvadomis.“

6.4. „Neįgaliojo pažymėjimas išduodamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. AI-333 9 punktu: pažymėjimas išduodamas asmeniui (arba jo sutuoktiniui, jo pilnamečiams vaikams, globėjui (rūpintojui) arba jo įgaliotam atstovui, arba asmeniui, atstovaujančiam gyvenamosios vietos savivaldybės socialiniam darbuotojui, arba socialinės globos įstaigos, kurioje asmuo gyvena nuolat, socialiniam darbuotojui) (toliau vadinama - asmuo), kuriam nustatytas specialiųjų poreikių lygis, pateikus savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriui 3x4 cm dydžio nuotrauką“.

6.5. „Savivaldybės administracijos Socialinių reikalų departamente [redacted] prašymas dėl problemos gauti neįgaliojo pažymėjimą pirmą kartą užregistruotas 2014-10-17 Nr. F-7455.“

6.6. „Pareiškėja į Savivaldybės administraciją su prašymu nustatyti specialiųjų poreikių lygį ir išduoti neįgaliojo pažymėjimą kreipėsi 2007-05-04 ir pateikė Specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio nustatymo pažymą Nr. 0016241 [...]. 2007-06-01 Savivaldybės administracija, vadovaudamasi Marijampolės savivaldybės gyventojų specialiųjų poreikių nustatymo komisijos išvada, priėmė sprendimą, kuriuo Pareiškėjai buvo nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis nuo 2007-05-04 iki 2010-05-04 ir išduotas neįgaliojo pažymėjimas.

2010-04-21 Pareiškėja kreipėsi su prašymu nustatyti specialiųjų poreikių lygį ir išduoti neįgaliojo pažymėjimą ir pateikė Specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio nustatymo pažymą Nr. 0114484 [...]. 2010-05-05 Savivaldybės administracija, vadovaudamasi Marijampolės savivaldybės gyventojų specialiųjų poreikių nustatymo komisijos išvada, priėmė sprendimą, kuriuo Pareiškėjai buvo nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis nuo 2010-04-19 iki 2013-04-19 ir išduotas neįgaliojo pažymėjimas.“

6.7. „2014 - 2017 metų laikotarpiu Pareiškėja į Savivaldybės administraciją dėl neįgaliojo pažymėjimo išdavimo kreipėsi 2014-10-17, 2016-11-16 ir 2016-12-15. Dokumentų apie jai nustatytus specialiuosius poreikius Pareiškėja nepateikė. Kreipimąsi nagrinėjo Socialinių paslaugų skyriaus specialistė [redacted], Socialinių paslaugų skyriaus vedėja [redacted] bei Socialinių reikalų departamento direktorė [redacted].“

6.8. „Pareiškėjai buvo rekomenduota kreiptis į Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos Marijampolės teritorinį skyrių dėl specialiųjų poreikių nustatymo. Ši komisija jokių

specialiųjų poreikių jai nenustatė, Pareiškėja pateikė prašymus dėl neįgaliojo pažymėjimo išdavimo. [...].“

6.9. „Savivaldybės administracija atsisakė nustatyti specialiųjų poreikių lygį, nes Pareiškėja nepateikė dokumentų, atitinkančių Taisyklių reikalavimus. Taisyklių 13 punkte numatyta, kad „*Senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims (toliau vadinama - asmenys) nustatomas specialiųjų poreikių lygis, atsižvelgiant į jiems nustatytus specialiuosius poreikius*“. Pareiškėja nepateikė dokumentų apie Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos jai nustatytus specialiuosius poreikius, kadangi tarnyba jų nenustatė. Taisyklių 23.3. punkte numatomi atskiri specialiųjų poreikių lygio nustatymo atvejai, kad poreikių lygis nustatomas nesvarstant komisijoje ir išduodamas neįgaliojo pažymėjimas, „*kai asmeniui buvo nustatytas darbingumo lygis iki senatvės pensijos amžiaus. Asmeniui, kuriam iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas darbingumo lygis (išskyrus specialiuosius poreikius), nustatomas neterminuotas specialiųjų poreikių lygis remiantis jo pateikta darbingumo lygio pažyma ar pateiktu neįgaliojo pažymėjimu*“. Pareiškėjai buvo nustatyta antra invalidumo grupė iki 2017-05-31, bet ne darbingumo lygis. [...].“

6.10. „Neįgaliojo pažymėjimas išduodamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. AI-333 9 punktu: [...]. Kadangi Pareiškėjai specialiųjų poreikių lygis nenustatytas dėl [pažymos 6.9 punkte] nurodytų priežasčių, todėl pažymėjimas neišduotas. Savivaldybė išduotų neįgaliojo pažymėjimą, jeigu Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos asmeniui nustatytų specialiuosius poreikius. Pažymėjimo išdavimas nenustatant specialiųjų poreikių lygio nesvarstytas, nes tai neatitinka Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. AI-333 9 punkto reikalavimo, [...].“

6.11. „Administracinis sprendimas (individualus administracinis aktas) išduoti Pareiškėjai neįgaliojo pažymėjimą nebuvo priimtas. Pareiškėjai buvo paaiškinta žodžiu ir atsakyta raštu. [...].“

6.12. „Savivaldybės administracija, pateikdama atsakymą, Pareiškėjai paaiškino, kad nesant Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytų specialiųjų poreikių pažymos, nėra pagrindo nustatyti specialiųjų poreikių lygį. Vadovaujantis Taisyklių 8.6 ir 11 punktais, Savivaldybės administracijos specialistas nenustatė specialiųjų poreikių, nes Pareiškėja nepateikė Taisyklių 9 punkte nurodytų dokumentų: „*9. Asmuo, gavęs šių taisyklių 8.1 - 8.5 punktuose išvardytų tarnybų ar įstaigų išvadą dėl specialiųjų poreikių nustatymo (specialiųjų poreikių nustatymo pažymas ir, esant reikalui, gydytojų konsultacinės komisijos pateiktas kitas išvadas), jeigu nėra kitaip nustatyta teisės aktuose, reglamentuojančiuose tam tikrų specialiųjų poreikių tenkinimo tvarką, dėl specialiųjų poreikių tenkinimo kreipiasi į gyvenamosios vietos savivaldybę*“. Pareiškėja buvo vaikštant be techninės pagalbos priemonių, bendraujanti, apsitarnaujanti. [...].“

6.13. „Pareiškėja neatitiko Taisyklių 23 punkto reikalavimų. Pareiškėjai specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas ir neįgaliojo pažymėjimas išduotas terminuotai, pagal jos pateiktas Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytų specialiųjų poreikių pažymas, [...]. Vėliau minėta tarnyba specialiųjų poreikių nenustatė, o Taisyklių 23.3 punktas netaikytas dėl [pažymos 6.9 punkte] nurodytos priežasties.“

6.14. „Savivaldybės administracijos Socialinių reikalų departamento Socialinių paslaugų skyrius papildomai gavo Invalidumo pažymėjimo Nr. 267649 kopiją, kad nustatytų, ar Pareiškėja atitinka Taisyklių 23.3 punkto reikalavimus. Vadovautasi Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo 32 straipsnio 2 dalimi „*Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyta tvarka iki 2007 m. birželio 30 d. visiems nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo buvusią tvarką buvo nustatytas invalidumas, turi būti nustatytas darbingumo lygis*“. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014-12-23 įsakymo Nr. AI-285 4 punkte nustatyta, kad „Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo

buvo terminuotai nustatytas invalidumas, darbingumo lygis nustatomas tik pasibaigus nustatytam invalidumo terminui. Nuo 2007 m. liepos 1 d. jiems darbingumo lygis bus nustatomas privalomai. Šių asmenų turėta invalidumo grupė iki nurodyto invalidumo termino pabaigos prilyginama darbingumo lygiui vadovaujantis šių taisyklių 3 punktu tik tais atvejais, jeigu šie asmenys pameta ar dėl kitų priežasčių netenka Invalido pažymėjimo“. Darbingumo lygis, kurį nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba, iki invalidumo grupės nustatymo pabaigos, t. y. iki 2007-05-31, Pareiškėjai nebuvo nustatytas.“

6.15. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 2 straipsnio 8 dalimi, „*Neįgalusis - asmuo, kuriam šio Įstatymo nustatyta tvarka nustatytas neįgalumo lygis arba 55 procentų ir mažesnis darbingumo lygis, arba specialiųjų poreikių lygis*“. Pareiškėjai pateikus Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos pažymą apie nustatytus specialiuosius poreikius, Savivaldybės administracijos atsakingi darbuotojai nustatys specialiųjų poreikių lygį ir išduos neįgaliojo pažymėjimą. [...]“

7. Iš Tarnybos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

7.1. „[...] [...]“, vadovaujames šiais teisės aktais:

1) Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymu (toliau - NSII);
2) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. A1-120/V-346 „Dėl specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos), lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos ir transporto išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo kriterijų sąrašo, tvarkos aprašo ir pažymų formų patvirtinimo“ patvirtintais: Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos), lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos ir transporto išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašu (toliau - SP nustatymo tvarkos aprašas); Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos), lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos ir transporto išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo kriterijų sąrašą (toliau - SP kriterijų sąrašas);

3) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. A1-316 „Dėl Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygų bei taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygomis bei taisyklėmis (toliau - SP taisyklės);

4) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. A1-285 „Dėl Darbingumo lygio nustatymo pereinamuoju laikotarpiu taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Darbingumo lygio nustatymo pereinamuoju laikotarpiu taisyklėmis;

5) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. A1-333 „Dėl Neįgaliojo pažymėjimo išdavimo ir keitimo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Neįgaliojo pažymėjimo išdavimo ir keitimo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašu (toliau - NP išdavimo tvarkos aprašas).“

7.2. „Iki 2005 m. liepos 1 d. asmenims nuo 18 metų invalidumo grupės (nuo I iki III) nustatydamo Valstybinė medicininės socialinės ekspertizės komisija. Invalidumo grupė galėjo būti nustatyta terminuotai arba neterminuotai, neatsižvelgiant į asmens pensinio amžiaus sukakties dieną. Nuo 2005 m. liepos 1 d. [Tarnyba] asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos nustato darbingumo lygį. Tai reiškia, kad asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, NDNT darbingumo lygio nenustato, tačiau gali nustatyti specialiuosius poreikius, vadovaudamasi SP nustatymo tvarkos aprašu, kai asmens sveikatos būklė atitinka kriterijus, nurodytus SP kriterijų sąrašą.“

7.3. „Informuojame, kad [Pareiškėja], gim. ██████████, į Marijampolės medicininės socialinės ekspertizės komisiją (toliau - Marijampolės MSEK) kreipėsi:

- 1) 2003-02-03, ekspertizės aktu Nr. 546 nustatyta II invalidumo grupė iki 2004-03-01;
- 2) 2004-02-02, ekspertizės aktu Nr. 591 nustatyta III invalidumo grupė iki 2006-03-01;
- 3) 2004-05-18, ekspertizės aktu Nr. 2926 nustatyta II invalidumo grupė iki 2005-06-01;
- 4) 2005-05-16, ekspertizės aktu Nr. 2815 nustatyta II invalidumo grupė iki 2007-05-31.

[...].“

7.4. „Nuo 2005-07-01 iki 2010-06-30 asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, specialiuosius poreikius nustatydavo sveikatos priežiūros įstaigų gydytojų konsultacinės komisijos (toliau - GKK), nuo 2010-07-01 ši funkcija perduota Tarnybai.“

7.5. „I Tarnybą Pareiškėja kreipėsi:

1) 2013-04-15, bendro pirminio specialiųjų poreikių vertinimo aktu Nr. SP-1710 specialieji poreikiai nenustatyti (sprendimą Pareiškėja apskundė Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriui, vėliau - Ginčų komisijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, tačiau sprendimas pakeistas nebuvo);

2) 2016-05-23, bendro pirminio specialiųjų poreikių vertinimo aktu Nr. SP-1863 specialieji poreikiai nenustatyti.“

7.6. „[...] situacija, kurią skundžia Pareiškėja, galimai susidarė dėl netinkamai suprantamos sąvokos „iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos“, kuri pateikta SP taisyklių 23.3 papunktyje. Pareiškėja mano, kad, vadovaujantis minėtu papunkčiu, specialiųjų poreikių lygis jai turėtų būti nustatytas, kadangi invalidumo grupė jai buvo nustatyta dar tuo laiku, kai ji nebuvo sukakusi pensinio amžiaus. Tačiau, vadovaujantis NSIĮ 20 str. 8 dalies 5 punktu, sąvoka „iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos“ yra **terminas, nurodantis, iki kada asmeniui gali būti nustatytas darbingumo lygis. Toks darbingumo lygio terminas nustatomas tais atvejais, kai neprognozuojamas asmens sveikatos būklės ir profesinių funkcinių veiksmų pasikeitimas, darantis įtaką asmens darbingumo lygiui, ir (ar) asmens sveikatos sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio. Be to, atsižvelgiant į tai, kad darbingumo lygis negali būti nustatytas ilgiau negu iki senatvės pensijos amžiaus, asmenų, sukakusių senatvės pensijos amžių, darbingumo lygis nevertinamas, tačiau jiems gali būti nustatyti specialieji poreikiai.“**

7.7. „Vadovaujantis Darbingumo lygio nustatymo pereinamuoju laikotarpiu taisyklių 4 punktu ir atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjai invalidumo grupę Marijampolės MSEK buvo nustačiusi iki 2007-05-31, t. y. terminuotai, teisinio pagrindo prilyginti invalidumo grupę darbingumo lygiui nebuvo. [...], vadovaujantis Darbingumo lygio nustatymo pereinamuoju laikotarpiu taisyklėmis, Pareiškėjai nustatyta II invalidumo grupė galėjo būti prilyginama 35% darbingumo lygiui, nustatant terminą „iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos“ tik tuo atveju, jeigu invalidumo grupė būtų buvusi nustatyta neterminuotai. Todėl Pareiškėjos teiginiai, kad jai nustatyta II invalidumo grupė prilyginama 35 % darbingumo lygiui [...], yra nepagrįsti. Pasibaigus nustatytam invalidumo grupės terminui, Pareiškėja jau buvo sukakusi senatvės pensijos amžių [...] - 2007 m. kovo mėn., todėl darbingumo lygis Tarnyboje nebuvo vertinamas. Tačiau Pareiškėja turėjo teisę kreiptis, kad jai būtų nustatyti specialieji poreikiai.“

7.8. „Vadovaujantis SP nustatymo tvarkos aprašu ir SP kriterijų sąrašu, nuo 2005-07-01 iki 2010-06-30 asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, specialiuosius poreikius nustatydavo GKK. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad pasibaigus invalidumo terminui Pareiškėja jau buvo sukakusi senatvės pensijos amžių, specialieji poreikiai turėjo būti nustatomi GKK, o specialiųjų poreikių lygis - gyvenamosios vietos savivaldybėje (atsižvelgiant į GKK nustatytus specialiuosius poreikius). [...], specialiuosius poreikius nuo 2007-05-04 iki 2010-05-04 ir nuo 2010-04-19 iki 2013-04-19 Pareiškėjai nustatė Šeimos medicinos klinika. Šis specialiųjų poreikių nustatymas buvo pagrindas Marijampolės savivaldybės gyventojų specialiųjų poreikių nustatymo komisijai nustatyti Pareiškėjai specialiųjų poreikių lygį ir išduoti neįgaliojo pažymėjimą.“

7.9. „Nuo 2010-07-01, vadovaujantis SP nustatymo tvarkos aprašu, specialiuosius poreikius asmenims nustato Tarnyba, gavusi asmens prašymą ir siuntimą į Tarnybą. Kaip nurodyta anksčiau,

Pareiškėja į Tarnybą kreipėsi du kartus, tačiau Tarnyba specialiųjų poreikių Pareiškėjai nenustatė, kadangi jos sveikatos būklė neatitiko SP kriterijų sąrašo nustatytų kriterijų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, [Tarnybos nuomone] Pareiškėja neatitinka kriterijų, nurodytų SP taisyklių 23.3 papunktyje.“

7.10. „Senatvės pensijos amžių sukakusių asmenų specialiųjų poreikių lygio nustatymą reglamentuoja SP taisyklių VI dalis. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėja sukako senatvės pensijos amžių 2007 m., vadovaujantis SP taisyklių 13 punktu, specialiųjų poreikių lygis jai gali būti nustatytas tik nustačius specialiuosius poreikius. [...]“

7.11. „Vadovaujantis NP išdavimo tvarkos aprašo 9 punktu, neįgaliojo pažymėjimas išduodamas asmeniui (arba jo sutuoktiniui, jo pilnamečiams vaikams, globėjui (rūpintojui) arba jo įgaliotam atstovui, arba asmeniui, atstovaujančiam gyvenamosios vietos savivaldybės socialiniam darbuotojui, arba socialinės globos įstaigos, kurioje asmuo gyvena nuolat, socialiniam darbuotojui), kuriam nustatytas specialiųjų poreikių lygis. Atsižvelgiant į tai, kad specialiųjų poreikių lygis Pareiškėjai nėra nustatytas, [Tarnybos nuomone], Pareiškėjai išduoti neįgaliojo pažymėjimą nėra teisinio pagrindo.“

7.12. „Atsižvelgiant į tai, kad SP taisyklių 13 punkte nurodyta, kad specialiųjų poreikių lygis gali būti nustatytas tik nustačius specialiuosius poreikius, o neįgaliojo pažymėjimas išduodamas tik nustačius specialiųjų poreikių lygį (NP išdavimo tvarkos aprašo 9 punktas), [Tarnybos nuomone], kad Savivaldybės administracija Pareiškėjai pateikė tinkamą informaciją.“

7.13. „Pareiškėja, norėdama, kad jai būtų nustatyti specialieji poreikiai, vadovaudamasi SP nustatymo tvarkos aprašo 8 punktu, turėtų kreiptis į asmens sveikatos įstaigoje ją gydantį gydytoją ir pateikti laisvos formos prašymą dėl siuntimo į Tarnybą specialiesiems poreikiams nustatyti. Gydančiam gydytojui parengus siuntimą į Tarnybą, Pareiškėja siuntimą kartu su prašymu turėtų pateikti Tarnybai. Tarnyba, vadovaudamasi SP nustatymo tvarkos aprašu, atliktų bendrą pirminį specialiųjų poreikių vertinimą, ir jeigu Pareiškėjo sveikatos būklė atitiktų SP kriterijų sąrašą pateiktus kriterijus, nustatytų specialiuosius poreikius. Nustačius specialiuosius poreikius, Pareiškėja turėtų pagrįstai kreiptis į gyvenamosios vietos savivaldybę, kurioje jai galėtų būti nustatytas specialiųjų poreikių lygis ir išduotas neįgaliojo pažymėjimas. [...]“

7.14. **Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos Marijampolės MSEK ekspertizės akte Nr. 2815/2806 (kopija), be kita ko, nurodyta:**

„[...] Ekspertizės tikslas – nustatyti invalidumo grupę [...].

Asmens vardas, pavardė: ██████████ [...].

Invalidumo grupė: **antra**, nustatyta iki 2007 m. gegužės mėn. 31 d. [...].

Invalidumo pradžios laikas: nuo 2005 m. gegužės mėn. 16 d.

Invalidumo pažymėjimo Nr. 267649. [...]“

7.15. **Tarnybos Marijampolės teritorinio skyriaus 2016-05-23 Bendro pirminio specialiųjų poreikių vertinimo akte Nr. SP-1863 (kopija), be kita ko, nurodyta:**

„Vertindami/vykdydami siuntimą į [Tarnybą], UAB „Gutavita“, gautą 2016-05-23, specialiųjų poreikių vertinimą atliko vyriausioji specialistė ██████████, vyriausioji specialistė ██████████ [...].

1. Vardas, pavardė: ██████████ [...].

13. Sprendimas:

13.1. [...] **nenustatytas** specialusis nuolatinės slaugos poreikis [...];

13.2. [...] **nenustatytas** specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis [...];

13.3. [...] **nenustatytas** specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis [...];

13.4. [...] **nenustatytas** specialusis transporto išlaidų kompensacijos poreikis [...]. [...].

15. Pastabos: spec. Poreikiai nenustatyti, kadangi neatitinka vertinimo kriterijaus p.

Reabilitologo įvertinta Barthel ind. 45 balais. [...]“

8. Iš Ministerijos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

8.1. „[...] Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo (toliau - Įstatymas) 20 straipsnyje nustatyta, kad darbingumo lygis nustatomas, asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus. Specialiųjų poreikių nustatymo ir jų tenkinimo sąlygų bei taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. A1-316 (toliau - Taisyklės), 13 punkte nustatyta, kad asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, nustatomas specialiųjų poreikių lygis, atsižvelgiant į jiems nustatytus specialiuosius poreikius. Pareiškėjai invalidumo grupė buvo nustatyta iki 2007 m. gegužės 31 d., t. y. terminuotai, teisinio pagrindo prilyginti invalidumo grupę darbingumo lygiui nebuvo. Pareiškėjai nustatyta II invalidumo grupė galėjo būti prilyginama 35 proc. darbingumo lygiui, nustatant terminą „iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos“ tik tuo atveju, jei invalidumo grupė būtų buvusi nustatyta neterminuotai, todėl teiginiai, kad jai nustatyta II invalidumo grupė prilyginama 35 proc. darbingumo lygiui, yra nepagrįsti. [...].“

8.2. „Įstatymo 18 punkte nustatyta, kad sprendimus dėl bendro pirminio neįgaliųjų specialiųjų poreikių nustatymo priima Taryba. Taisyklių 13 punkte nustatyta, kad asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, nustatomas specialiųjų poreikių lygis, atsižvelgiant į jiems nustatytus specialiuosius poreikius, 14 punkte nustatyta, kad asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, specialiųjų poreikių lygį nustato savivaldybės. Savivaldybės specialiųjų poreikių lygį nustato ir tais atvejais, kai asmeniui iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas darbingumo lygis ar darbingumo lygis ir specialieji poreikiai. [...].“

8.3. „Asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, gali būti nustatytas specialiųjų poreikių lygis, kai jiems nėra nustatyti specialieji poreikiai. Taisyklių 23.3 papunktyje nustatyta, kad asmeniui, kuriam iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas darbingumo lygis (išskyrus specialiuosius poreikius), nustatomas neterminuotas specialiųjų poreikių lygis remiantis jo pateikta darbingumo lygio pažyma ar pateiktu neįgaliojo pažymėjimu.“

8.4. „Ministerijos nuomone, Savivaldybės administracija pagrįstai atsisakė Pareiškėjai nustatyti specialiųjų poreikių lygį, nes Pareiškėja nepateikė informacijos apie jai nustatytus specialiuosius poreikius (techninės pagalbos poreikį ir (ar) būsto pritaikymo ir jo aplinkos pritaikymo poreikį, ir (ar) specialųjį nuolatinės slaugos poreikį ir (ar) specialųjį priežiūros (pagalbos) poreikį, ir (ar) specialųjį lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikį, ir (ar) specialųjį transporto išlaidų kompensacijos poreikį, ir (ar) socialinių paslaugų teikimo poreikį ir kt. Be to, Pareiškėja nepateikė ir darbingumo lygio pažymos, kurioje būtų nurodyta, kad jai darbingumo lygis yra nustatytas iki senatvės pensijos amžiaus. [...].“

8.5. „Neįgaliojo pažymėjimo išdavimo ir keitimo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. A1-333 (toliau - Tvarkos aprašas), 2 punkte nustatyta, kad neįgaliojo pažymėjimą (toliau - pažymėjimas) išduoda ir keičia savivaldybių administracijų socialinės paramos skyriai, 9 punkte nustatyta, kad pažymėjimas išduodamas asmeniui, kuriam nustatytas specialiųjų poreikių lygis, Taisyklių 21 punkte nustatyta, kad, nustačiusi asmens specialiųjų poreikių lygį, gyvenamosios vietos savivaldybė išduoda neįgaliojo pažymėjimą, todėl, jei asmenini gyvenamosios vietos savivaldybė nenustato specialiųjų poreikių lygio, jam negali būti išduotas neįgaliojo pažymėjimas. Kadangi Savivaldybės administracija, Pareiškėjai nenustatė specialiųjų poreikių lygio, tai jai negalėjo būti išduotas neįgaliojo pažymėjimas. [...].“

8.6. „Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad specialiųjų poreikių lygis nustatomas vertinant reikalingų specialiosios pagalbos priemonių apimtį (Taisyklių. 3 priedas). Taisyklių 3 priedo 8 punkte nustatyta, kad specialiųjų poreikių lygio nustatymo termino pradžia yra visų dokumentų gyvenamosios vietos savivaldybėje gavimo diena, 9 punkte nustatyta, kad specialiųjų poreikių lygio nustatymo termino pabaiga yra specialiųjų poreikių nustatymo pažymoje nurodyta termino pabaiga. Specialiuosius poreikius nustato ir specialiųjų poreikių nustatymo pažymą išduoda Taryba.

Kadangi ir 2013 m., ir 2016 m. Pareiškėja nepateikė šios pažymos, nes jai specialieji poreikiai nebuvo nustatyti. Savivaldybės administracija neturėjo teisinio pagrindo jai nustatyti specialiųjų poreikių lygį ir išduoti neįgaliojo pažymėjimą. [...].“

8.7. „Taisyklių 23.3 papunktyje įtvirtintos nuostatos taikomos asmenims, kuriems darbingumo lygis buvo nustatytas iki senatvės pensijos amžiaus. Pareiškėjai invalidumo grupė buvo nustatyta iki 2007 m. gegužės 31 d., t. y. terminuotai, ir vėliau nebuvo tęsiama. Teisinio pagrindo prilyginti invalidumo grupę darbingumo lygiui nebuvo. Pažymėtina, kad, Pareiškėjai II invalidumo grupė galėjo būti prilyginama 35 proc. darbingumo lygiui, nustatant terminą „iki senatvės pensijos amžiaus“ tik tuo atveju, jei invalidumo grupė būtų buvusi nustatyta neterminuotai. Atsižvelgiant į tai, Taisyklių 23.3 papunktyje įtvirtintos nuostatos Pareiškėjai negalėjo būti taikomos.“

8.8. „Taisyklių 23.3 papunktyje nustatyta, kad asmenims, kuriems darbingumo lygis buvo nustatytas iki senatvės pensijos amžiaus, nustatomas neterminuotas specialiųjų poreikių lygis, remiantis jo pateikia darbingumo lygio pažyma ar pateiktu neįgaliojo pažymėjimu. Pareiškėja šių dokumentų nepateikė, todėl, pagal Taisyklių 23.3 papunktyje įtvirtintas nuostatas, jai nustatyti specialiųjų poreikių lygį nebuvo teisinio pagrindo. [...].“

8.9. „Pareiškėjai nustatant specialiųjų poreikių lygį, turėtų būti vertinama specialiosios pagalbos apimtis vadovaujantis Taisyklių 3 priedu, jei būtų pateiktos pažymos apie jai nustatytus specialiuosius poreikius. [...].“

8.10. „Ministerija informuoja, kad, pasikeitus sveikatos būklei, Pareiškėja turi teisę kreiptis į gydančią gydytoją dėl naujo siuntimo į Tarnybą užpildymo ir medicinos dokumentų, kurie turėtų būti pateikti arba išsiųsti Tarnybos Marijampolės teritoriniam skyriui dėl pakartotinio specialiųjų poreikių vertinimo. Nustačius specialiuosius poreikius, Savivaldybės administracija turėtų vertinti specialiųjų poreikių lygį ir išduoti neįgaliojo pažymėjimą.“

9. Iš Fondo valdybos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

9.1. „[...] Valstybinių socialinio draudimo pensijų (toliau - pensija) skyrimą ir mokėjimą reglamentuoja Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymas (toliau - Pensijų įstatymas) ir Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai, patvirtinti Vyriausybės 1994 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 1156 (toliau - Nuostatai). Pagal Pensijų įstatymo 40 straipsnio ir Nuostatų 55 punkto nuostatas, asmuo su prašymu ir kitais dokumentais, būtinai pensijai paskirti, turi kreiptis į Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinį skyrį pagal nuolatinę arba faktinę gyvenamąją vietą. Pensijų įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmens darbingumo lygį, jo priežastį, atsiradimo laiką, terminą ir asmens netekto darbingumo procentus nustato Tarnyba. Netekto darbingumo procentai įrašomi asmeniui išduotame darbingumo lygio pažymėjime (pagal Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašo nuostatas, asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, darbingumo lygis nenustatomas).“

9.2. „Pagal Pensijų įstatymo 26 straipsnio 1 ir 2 dalies nuostatas, galiojusiais iki 2005-07-01, atsižvelgiant į darbingumo netekimo laipsnį, pensijoms apskaičiuoti buvo nustatomos trys invalidumo grupės. Invalidumo grupės, priežastis, atsiradimo laiką ir terminą nustatydavo valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos (toliau - MSEK), vadovaudamosi savo nuostatais, patvirtintais Vyriausybės. Pensijų įstatymo 4 straipsnyje (šio straipsnio redakcija, galiojanti nuo 2005-07-01) nustatyta, kad nuo 2005-07-01 skiriamos senatvės, netekto darbingumo, našlių ir našlaičių pensijos bei tęsiamas iki 2005-07-01 paskirtų invalidumo pensijų mokėjimas tol, kol pasibaigs šių pensijų mokėjimo terminas.“

9.3. „Remdamasis Pareiškėjos 2003-02-14 prašymu ir Marijampolės MSEK išduotu invalidumo pažymėjimu Nr. 872952, [Fondo valdybos Marijampolės skyrius] 2003 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. 570, nuo 2003-02-03 iki 2004-03-01 jai paskyrė 2 grupės invalidumo pensiją. Šios pensijos mokėjimas, atsižvelgiant į Marijampolės MSEK išduotą invalidumo pažymėjimą Nr. 200037, kuriuo buvo nustatyta 3 invalidumo grupė, [Fondo valdybos Marijampolės skyrius] 2004

m. vasario 9 d. sprendimu Nr. 570 buvo pratęstas pasikeitus invalidumo grupei nuo 2004-03-01 iki 2006-02-28, atsižvelgiant į Marijampolės MSEK išduotą invalidumo pažymėjimą Nr. 202234, kuriuo buvo nustatyta 2 invalidumo grupė, [Fondo valdybos Marijampolės skyriaus] 2004 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. 403110 buvo pratęstas pasikeitus invalidumo grupei nuo 2004-05-18 iki 2005-05-31 ir atsižvelgiant į Marijampolės MSEK išduotą invalidumo pažymėjimą Nr. 267649, kuriuo buvo nustatyta 2 invalidumo grupė, [Fondo valdybos Marijampolės skyriaus] 2005 m. gegužės 25 d. sprendimu Nr. 403110 buvo pratęstas nuo 2005-06-01 iki 2007-05-31 (iki Marijampolės MSEK nustatyto invalidumo termino pabaigos). Remiantis Pareiškėjos 2007-04-02 prašymu, nuo 2007-06-01, pasibaigus invalidumo pensijos skyrimo terminui, [Fondo valdybos Marijampolės skyriaus] 2007 m. balandžio 13 d. sprendimu Nr. 53-2206 jai neterminuotai buvo paskirta senatvės pensija (**senatvės pensijos amžių Pareiškėja sukako 2007-03-05**).“

9.4. „Nuo 2009-01-01 Pensijų įstatymo 53 straipsnyje (2008 m. spalio 20 d. Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 5, 15, 19, 24, 28, 33, 40, 42, 53, 56, 59, 65 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. X-1756) buvo nustatyta, kad teisė gauti invalidumo pensiją išlieka, kai šios pensijos gavėjas senatvės pensijos amžių sukanka (sukako) invalidumo pensijos gavimo laikotarpiu. Pareiškėja senatvės pensijos amžių sukako invalidumo pensijos gavimo laikotarpiu. Todėl, vadovaujantis minėta Pensijų įstatymo nuostata ir remiantis Pareiškėjos 2009-04-16 prašymu, [Fondo valdybos Marijampolės skyriaus] 2009 m. balandžio 20 d. sprendimu Nr. 53-1426 nuo 2009-01-01 jai buvo atnaujintas 2 grupės invalidumo pensijos mokėjimas. Invalidumo pensijos dydis 2009-01-01 buvo 469,57 Lt, senatvės pensijos dydis buvo mažesnis - 422,73 Lt, todėl nuo 2009-01-01 jai iki šiol mokama didesnioji - invalidumo pensija (pagal Pensijų įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostatas, asmenims, kuriems mokamos invalidumo pensijos ir kurie tuo pat metu turi teisę gauti senatvės pensiją, mokama didesnioji arba jų pasirinkimu viena iš šių pensijų).“

9.5. „Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai transporto išlaidų kompensacijas skiria ir moka vadovaudamiesi Transporto lengvatų įstatymo 7 straipsniu bei Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. A1-234 patvirtintu Transporto išlaidų kompensacijų mokėjimo tvarkos aprašu (toliau - Tvarkos aprašas). Pagal Tvarkos aprašo 3 punktą, specialųjį transporto išlaidų kompensacijos poreikį asmenims nustato ir atitinkamas pažymas išduoda Tarnybos teritoriniai skyriai (iki 2010-07-01 asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, specialųjį transporto išlaidų kompensacijos poreikį nustatydavo ir atitinkamas pažymas išduodavo gydytojų konsultacinės komisijos (toliau - GKK)). Pagal Tvarkos aprašo 11 punkto nuostatas, ši kompensacija skiriama ir mokama nuo kompensacijos poreikio nustatymo dienos iki pažymoje nurodytos datos. Remiantis Pareiškėjos 2007-04-27 prašymu ir UAB Marijampolės šeimos klinikos GKK 2007-04-26 išduota Specialiojo transporto išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo pažyma Nr. 0016740, [Fondo valdybos Marijampolės skyriaus] 2007 m. gegužės 5 d. sprendimu Nr. 53-2616 Pareiškėjai transporto išlaidų kompensacija buvo paskirta ir mokama nuo 2007-04-26 iki 2010-04-26.“

9.6. „Pirmą kartą invalidumo pažymėjimas Pareiškėjai buvo išduotas 2004-03-01, vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - Fondo valdyba) direktoriaus 2003 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. V-17 „Dėl Pensijų ir kompensacijų skyrimo ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“. Kadangi [Pareiškėja] kreipėsi dėl invalidumo pensijos mokėjimo pratęsimo, vadovaujantis minėtu įsakymu, invalidumo pažymėjimai buvo išduodami 2004-05-18 bei 2005-05-31. Šie pažymėjimai buvo išduodami su galiojimo data, atsižvelgiant į terminą, kuriam nustatytas invalidumas. Pratęsus invalidumo terminą, vadovaujantis Fondo valdybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-377 „Dėl Pensijos gavėjo pažymėjimo išdavimo ir keitimo taisyklių patvirtinimo“, 2007-04-27 buvo išduotas neterminuotai pensijos gavėjo pažymėjimas.“

9.7. „Specialieji poreikiai nustatomi NDNT teisės aktų nustatyta tvarka. Nuo 2006 m. sausio 1 d. Neįgaliojo pažymėjimus išduoda ir keičia NDNT teritoriniai skyriai, kuriuose priimamas sprendimas dėl asmens darbingumo lygio ar neįgalumo lygio.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

10. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

10.1. **Įstatymai:**

10.1.1. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

10.1.2. *Neįgalųjų socialinės integracijos įstatyme* nustatyta:

2 straipsnio 10 dalis – „**Specialusis poreikis** – specialiosios pagalbos reikmė, atsirandanti dėl asmens įgimtų ar įgytų ilgalaikių sveikatos sutrikimų (neįgalumo ar darbingumo netekimo) ir nepalankių aplinkos veiksnių.“

16 straipsnio 2 dalis – „Neįgalųjų socialinės integracijos politiką formuoja ir įgyvendina: [...] 5) Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) pagal kompetenciją dalyvauja formuojant ir įgyvendinant neįgalųjų socialinės integracijos politiką dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio ir specialiųjų poreikių nustatymo; 6) savivaldybės vykdo neįgalųjų socialinės integracijos, neįgalųjų specialiųjų poreikių tenkinimo teikiant bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas, sąlygų neįgaliesiems integruotis į bendruomenę sudarymo ir bendradarbiavimo su neįgalųjų asociacijomis srityse veiklą ir planuoja ją savivaldybės strateginio planavimo dokumentuose; [...]“

18 straipsnis – „[...] 3. Tarnyba priima sprendimus dėl: 1) neįgalumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino; 2) darbingumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino; [...] 5) bendro pirminio neįgalųjų specialiųjų poreikių nustatymo; [...]“

20 straipsnio 1 dalis – „Darbingumo lygis nustatomas asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus.“

20 straipsnio 4 dalis – „Darbingumo lygis nustatomas įvertinus asmens sveikatos būklę ir galimybes atlikti turimos kvalifikacijos darbus, įgyti naują kvalifikaciją ar dirbti darbus, nereikalaujančius profesinės kvalifikacijos po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės ir profesinės reabilitacijos bei specialiosios pagalbos priemonės.“

20 straipsnio 8 dalis – „Darbingumo lygis gali būti nustatomas tokiais terminais: [...] 5) iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos, kai neprognazuojamas asmens sveikatos būklės ir profesinių funkcinių veiksnių pasikeitimas, darantis įtaką asmens darbingumo lygiui, ir (ar) asmens sveikatos sutrikimai yra nuolatinio, nekintamo pobūdžio; [...]“

32 straipsnis – „1. Siekiant išsaugoti nesukakusių senatvės pensijos amžiaus asmenų, kuriems iki šio Įstatymo įsigaliojimo buvo nustatyta invalidumo grupė, teises, numatomas pereinamasis laikotarpis – nuo 2005 m. liepos 1 d. iki 2007 m. birželio 30 d. 2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyta tvarka iki 2007 m. birželio 30 d. visiems nuo 18 metų iki senatvės pensijos amžiaus asmenims, kuriems iki šio Įstatymo įsigaliojimo buvusią tvarka buvo nustatytas invalidumas, turi būti nustatytas darbingumo lygis. 3. Nesukakę senatvės pensijos amžiaus asmenys, kuriems iki šio Įstatymo įsigaliojimo buvo nustatyta I, II ar III invalidumo grupė, pereinamuoju laikotarpiu iki to laiko, kol jiems bus nustatytas darbingumo lygis, prilyginami neįgaliesiems, kurie šio Įstatymo nustatyta tvarka pripažinti nedarbingais arba iš dalies darbingais remiantis iki šio Įstatymo įsigaliojimo buvusią tvarka išduotais invalidumo pažymėjimais. [...]“

10.1.3. *Viešojo administravimo įstatyme* nustatyta: